

Kotka Merituulentie (kaava 0119) arkeologinen inventointi 2021

Timo Jussila

Tilaaja: Kotkan kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Inventointi	3
Tulos	5
Lähteet	5
Yleiskartta	6
Muinaisjäännökset	6
1 KOTKA NORSSAARI 1	6
2 KOTKA NORSSAARI 2	12
3 KOTKA NORSSAARI 3	15
4 KOTKA SALAKANNIEMI	16
5 KOTKA SAARIPIRTTI ETELÄ	21
6 KOTKA SOUKANPOHJA KOILLINEN 1	23
7 KOTKA SOUKANPOHJA KOILLINEN 2	24
8 KOTKA TAKAKYLÄ 1	24
9a KOTKA REDUTTI KOTKA	26
9b KOTKA KOTKANSAARI, PATERI N:O 3	27

Kansikuva: Salakanniemestä (kohde 4) pohjoiseen. Etualan kalliolla hakkauksia.

Perustiedot

<i>Alue:</i>	Merituulentien parantaminen, asemakaava ja asemakaavan muutos alueet (kaava 0119). Inventoinnissa tutkittiin Merituulentien ympäristö ulottuen n. 400 m sen molemmiin puolin, Hyväntuulentien (koillisessa) ja vanhan Santalahdentien välillä (lounaassa)
<i>Tarkoitus:</i>	Selvittää alueen muinaisjäännökset sekä muut maankäyttöön mahdollisesti vaikuttavat arkeologiset jäännökset (ns. muut kulttuuriperintökohteet).
<i>Työaika:</i>	Maastotyö 2.4.2021.
<i>Tilaaja:</i>	Kotkan kaupunki
<i>Tekijät:</i>	Mikroliitti Oy, Timo Jussila.
<i>Tulokset</i>	Alueelta tunnettiin ennestään Kotkan linnoituksen rakennelmia (aivan koillispäässä) sekä Norssaaren ja Salakanniemen kalliohakkaukset sekä hiilimiiluja Takakylässä. Osa Takakylän muinaisjäännöksiksi luokitelluista miiluiluista todettiin hävinneiksi. Kolme kotiseutuyhdistyksen aiemmin kartoittamaa miilukohdetta todettiin uusiksi muinaisjäännöksiksi.

Alle neljänsadan metrin etäisyydellä Merituulentiestä tunnetaan nyt 10 erillistä kiinteää muinaisjäännöstä, joista kolme lähintä (kalliohakkaukset, kohteet 1-4) sijaitsevat alle 40 – 80 m etäisyydellä siitä, Kotkansaaressa lounaisreunan linnoituksia sijaitsee 110 m etäisyydellä Merituulentiestä, muut alueen muinaisjäännökset, hiilimiilut sijaitsevat 200 – 400 m etäisyydellä siitä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta huhtikuussa 2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 4/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella.

Merituulentie vahvistettu sinisellä. Raportin muinaisjäännökset punaisin palloin jonka vieressä raportin kohdenumero.

Inventointi

Kotkan kaupungilla on käynnissä Merituulen parantamiseen tähtäävä asemakaava- ja asema-kaavanmuutoshanke. Kymenlaakson museo antoi hankkeesta lausunnon 28.10.2020 (D/122/11.05.00.00/2020) jossa edellytetään kaava-alueella tehtäväksi arkeologinen selvitys, jossa mm. tarkastetaan tunnetut kohteet sekä inventoidaan muuttuvan maankäytön alueita. Kotkan kaupunki tilasi kyseisen selvityksen Mikroliitti Oy:ltä.

Inventoinnin maastotyön teki Timo Jussila 3.4.2020, työn kannalta osin erinomaisissa osin tyydyttävissä olosuhteissa. Osa alueen metsistä ja myös kallioalueista oli maastotyön aikana vielä paksun (15-30 cm) lumen peitossa, kuten Pitkänkallion alue osa taasen liki kokonaan paljaana, kuten Hirssaaren eteläreunamien alueet ja paikoin eteläiset rinteet muuallakin. Merkille pantavaa oli, että lumisissa maastoissa ei ollut juurikaan routaa (kuten kohteen 5 luona) mutta taasen monin paikoin lumettomissa maastoissa sitä taasen oli, niin että koekuoppia ei voinut tehdä.

Maastotyö rajoittui n. 300 m etäisyydelle Merituulentiestä ja ennestään tunnettujen muinaisjään-
nösten tarkastelu noin 400 m etäisyydelle Merituulentiestä. Tien lounaispäässä maastoa tarkas-
teltiin sen länsipuolella etäämmälle.

Tutkittu alue sijoittuu merenpinnan tason ja 25 m korkeustason välille, pääosin alle 10 m tasoille.
Korkeimmat kohdat ovat Mussalon Pitkänkalliolla, tien luoteispuolella. Korkeustason perusteella
alueella voi siis sijaita muinaisjäännöksiä mesoliittiselta kiviltautelta rautakauteen ja nykyaikaan.

Alueella on sijainnut Mussalon vanha kylä tonttimaineen. Alueelta tunnettiin ennestään kolme
muinaisjäännöstä, Norssaaren ja salakkaniemen rantakallion hakkaukset – pääosin 1800 luvun
ja 1900 luvun alun nimikirjaimia, nimiä ja venäjänkielisiä tekstejä. Mussalossa on ollut runsaasti
hiilimiiluja (pitkulaisia, ns. ”itäisiä” tyyppisiä). Mussalon kotiseutuyhdistys kartoitti ne vuosituhan-
nen vaihteessa. Osa Takakylän hiilimiiluista on muinaisjäännöksiä (kohde 8). Huomattava osa
on tuhoutunut nykyisessä maankäytössä. Joitain kartoitettuja miiluja on tutkitulla alueella jäljellä
metsissä vielä rauhoittamattomina. Ne tarkastin ja luokittelin muinaisjäännöksiksi (kohteet 5-7).

Työn aikana totesin, että Takakylässä sijaitsevan Takakylä 1 muinaisjäännöksen hiilimiiluista
itäisin ryhmä on tuhoutunut ja että muinaisjäännösrajaus oli osin virheellinen. Korjasin rajauksen.
Takakylässä sijaitsevat muinaisjäännökset Takakylä 4 (hiilimiilu) ja Takakylä 3 (kivaita) ovat
tuhoutuneet – ne pitäisi siis poistaa muinaisjäännösrekisteristä. Mahdollisesti myös kohde Taka-
kylä 2, kivaita on tuhoutunut, mutta se ei ole varmaa (en tarkastanut sitä maastossa).

Norssaaren ja Salakkaniemen kalliohakkaukset tarkastin ja tarkensin niiden muinaisjäännösra-
jausta. Tarkempaa dokumentointia niillä tehnyt - useiden kymmenien hakkausten asianmukaisen
tarkka dokumentointi vaatisi oman, monen päivän työn (ellei niiden erityisen tarkka ja hienova-
rainen laserkeilaus saattaisi olla mahdollista – tosin paikkojen kallio on luontaisesti varsin
pirstainen, mikä voi aiheuttaa vaikeuksia pistepilven säätämiselle ja tulkinnalle).

Huomattava osa alueesta on rakennettua ja Mussalossa tien kaakkoispuolella myös eri tavoin
kaivettua ja muokattua. Maastotyö keskittyi rakentamattomiin ja käsittelemättömiin maastoihin.
Ne tarkastettiin liki kattavasti silmänvaraisesti, joskin maaston havainnointi oli lumi- ja routaolo-
suhteiden takia satunnaista: paikoin tarkkaa paikoin ylimalkaista. Alueella voisi sen korkeusta-
son perusteella sijaita esihistoriallisia asuinpaikkoja, mutta ylempien korkeustasojen topografi-
sesti suotuisien maastojen kivikkoisuus ja paikoin jopa louhikkoisuus ei ole otollista muinaisille
asuinpaikoille. Alemmilla tasoilla (karekasti alle 5 m) maasto ja maaperä ovat märkiä ja alueet
vaikuttivat arkeologisesti mielenkiinnostomilta. Vajavaisesti tarkastetuksi jäi Mussalon Pitkänkäl-
lion alue tien luteispuolella ja osin myös kaakkoispuolella. En kuitenkaan usko, että niillä sijaitsisi
erityisen merkittävää jäännöstä – periaatteessa jokin matala kiviröykkiö on voinut jäädä näke-
mättä, jos kyseisellä alueella sellaisia olisi. Hirssaaren alue oli lumeton ja sen tarkastin koko-
naan hyvin.

Mussalon vanha kylätontti paikannettiin v. 1844 pitäjänkartan ja 1875 senaatinkartan perusteella
tarkasti ja v. 1796 - 1804 ns. Kuninkaankartan (yleiskartta) perusteella hieman väljemmin Ruo-
nalaan, Takakyläntien ja Alatalontien risteyksen kohdalle ja pääosin sen lounaispuolelle. Kylä-
tontin - kahden vanhan talotontin - alue on ollut aina tiivistä rakennettua ja on edelleenkin. Pihoja
en tarkastellut, mutta vaikuttaa siltä, että alueella tuskin on säilynyt modernin maankäytön alla ja
lomassa sekoittumattomia, tunnistettavia ja tutkimusarvoisia jäännöksiä alueen vanhimmasta
historiallisen ajan kyläasutuksesta. Vanhempia tarkkoja karttoja ei netistä löytynyt. Kansallisar-
kistossa on Mussaloo kuvaavia 1790 luvun venäläisiä sotilaskarttoja (kuten signumilla RGAVMF
Fondi 1331) sekä 1800-luvun lopun lohkomiskarttoja, mutta niitä ei nyt ollut mahdollista sinne
mennä katsomaan. Niistä tuskin olisi kuitenkaan saatu tämän inventoinnin kannalta relevanttia,
uutta tietoa.

Tulos

Alle 400 m etäisyyden sisällä Merituulentiestä sijaitsee 7 kiinteää muinaisjäännöstä ja tien lounaspään itäpuolella 500 m etäisyydellä vielä kaksi. Kohteet ovat Kotkan linnoituksen varustus, neljä kalliohakkausta ja neljä hiilimiilukohdetta. Lähin muinaisjäännös on Norssaaren kalliohakkaus joka sijaitsee tiestä lähimmillään muutaman kymmenen metrin etäisyydellä rautaien kupeessa, muut kauempana.

Tien koillispään itäpuolella on kaksi Kotkan linnoituksen (1700-1800-luvut) varustusta, tiestä 120 – 200 m etäisyydellä. Norssaaren kalliohakkaukset, on jaettu kolmeksi eri kohteeksi. Kohde 1, jossa on useita kymmeniä erilaisia hakkauksia, sijaitsee kalliopahkalla aivan rautatiesillan kupeessa, muut kaksi 40 ja 70 m etäisyydellä rautatiestä. Salakanniemen hakkaukset sijaitsevat tiestä yli 90 m etäisyydellä. Mussalossa hiilimiilukohteet 5–8 sijaitsevat 200–500 m etäisyydellä Merituulenteistä.

Linnoituskohteita lukuun ottamatta korjasin kaikkien tunnettujen kohteiden suojelualuerajausta. Takakylä 1 muinaisjäännöksen (1000006952) hiilimiiluista itäisin ryhmä on tuhoutunut. Takakylässä sijaitsevat muinaisjäännökset Takakylä 4 (hiilimiilu, 1000011088) ja Takakylä 3 (kiviaita, 1000006954) ovat tuhoutuneet – ne pitäisi siis poistaa muinaisjäännösrekisteristä. Mahdollisesti myös kohde Takakylä 2 (1000006953), kiviaita on tuhoutunut

10.4.2021

Timo Jussila

Lähteet

Museovirasto tarkoittaa tässä, että lähde on luettavissa Museoviraston arkistossa (www.kyppi.fi)

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo, 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805. SKS

Kykyri M, 2001, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Norssaari, Museoviraston.

Kykyri M, 2002, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Hirssaari Salakanniemi. Museovirasto.

Kykyri M, 2006, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Mussalo Takakylä 2 ja 3, Museovirasto

Kykyri M, 2006, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Mussalo Takakylä 1, Museovirasto

Kykyri M, 2007, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Mussalo Takakylä 1, Museovirasto

Kykyri M, 2007, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Mussalo Takakylä 4, Museovirasto

Kykyri M, 2009, Kotka, Mussalo, Takakylä Santalahti Ja Niinilahti. Kaava-alueilla sijaitsevien hiilimiilujen dokumentointi. Museovirasto

Kykyri M, 2010, Arkeologisen kohteen tarkastus, Kotka Norssaari 2, Museovirasto.

Kykyri M, 2010, Kotka, Mussalo, Takakylä. Santalahden leirintäalueen laajennus. Hiilimiilujen valontakaivaus ja dokumentointi. Museovirasto

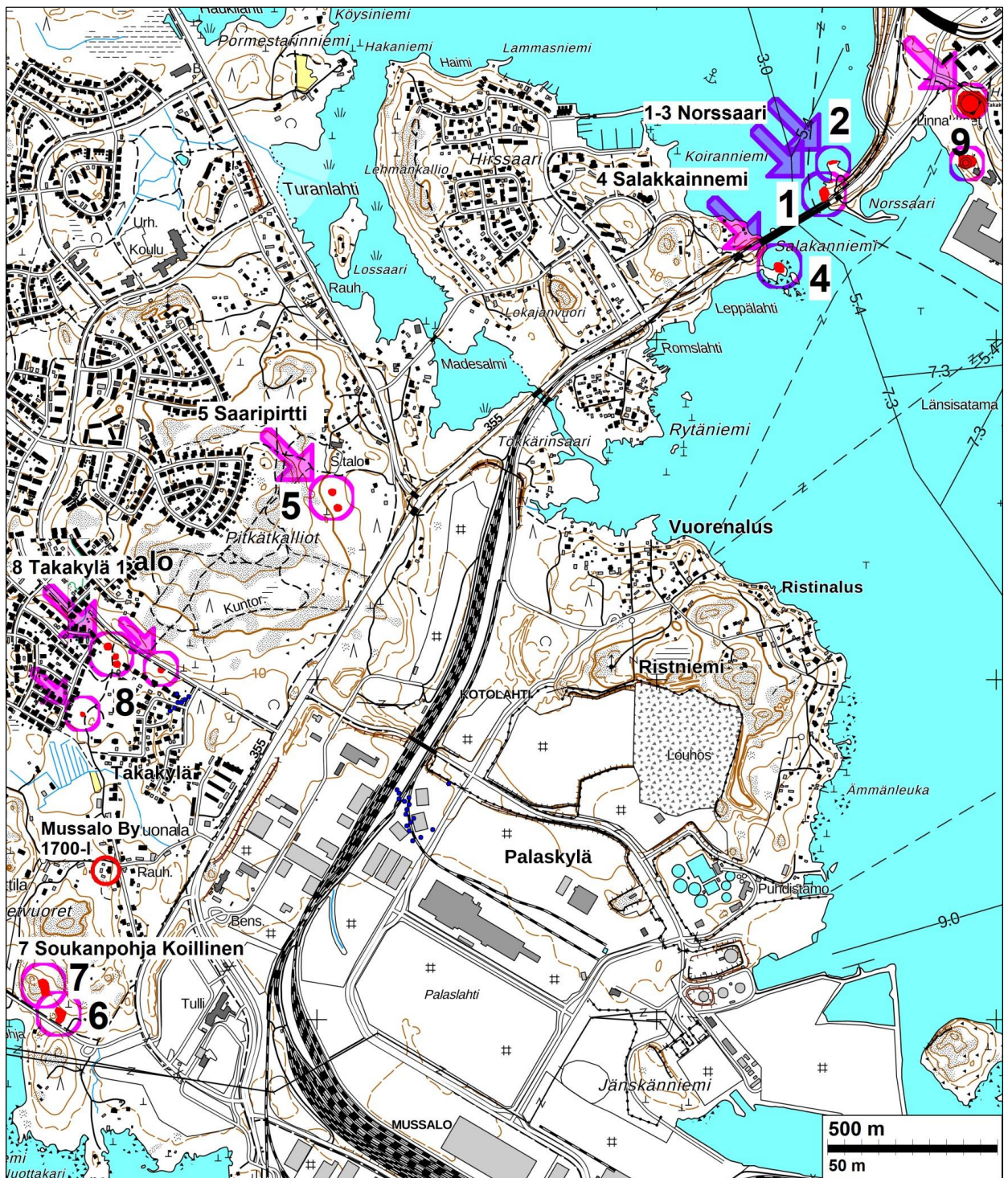
Vuoristo K, 2007, Kotkan kuntainventointi. Mantereen historiallinen aika ja saaristo. Museovirasto.

Peruskartta 3021 12, 1967, 1980, 1988. Maanmittauslaitos

Senaatinkartta/Topografikartta 1875, rivi IX lehti 59. Maanmittauslaitos.

Kymen pitäjänkartta 1844. Maanmittauslaitos. (Mussalon kohdalla ei ole myöhempiä päällepiirroksia)

Yleiskartta

Muinaisjäännösalueet punaisella sinipunaisten ympyröiden sisällä. Vanha Mussalon kylänpaikka punaisella ympyrällä. Numerot ovat raportin kohdenumeroita.

Muinaisjäännökset

1 KOTKA NORSSAARI 1

Mjtnnus: 1000005935

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen
Laji: kuva: kalliohakkauksia

Koordin: N: 6702426 E: 495492

Tutkijat: Kykyri M 2001 tarkastus, Vuoristo K 2007 inventointi, Jussila T 2021 tarkastus

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Venäjänkielisiä kalliohakkauksia (nimiä), jotka sijaitsevat Norssaassa olevalla jyrkällä rantakalliolla saaren länsirannalla tien pohjoispuolella. Hakkaukset ovat pääasiassa 1900-luvun alusta. Ne liittyvät Keisarinsatamaan, jossa Suomessa matkailevan keisarin saattolaivasto oli redillä. Tällöin upseereilla oli tapana soudattaa itsensä maihin ja hakkauttaa nimikirjaimiaan silokallioon lähelle rantaviivaa.

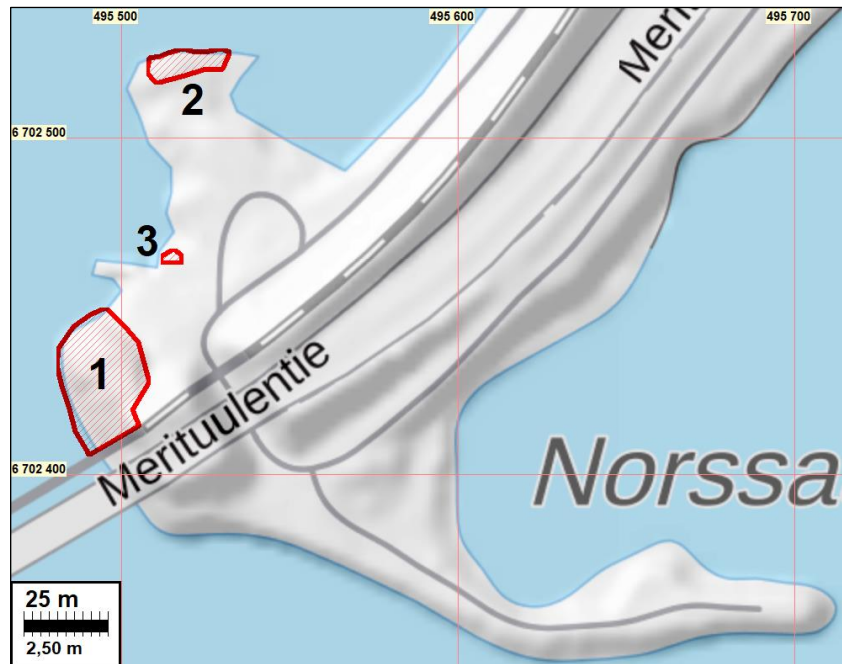
Jussila 2021:

Norssaaren länsipäässä, rautatiesillan pohjoispuolen kupeessa on kalliokumpare, joka kaartuu pohjoisempana itään. Kumpare on kooltaan 34 x 24 m. Kallion meereen laskevat reunat ovat silokalliota ja niissä on erilaisia kaiverruksia koko kallion alalla, vesirajan tuntumasta tasaiselle laelle. Eteläisimmät kaiverrukset ovat rautatiesillan pohjoisreunan alla. - siitä etelään kallio on poistettu ja tilalla louhittua kiveä. Kaiverruksia on useita kymmeniä. Toiset kaiverrukset ovat hyvin erottuvia toiset vain vavoin erotettavissa. Kaiverrukset erottuvat eri tavalla valaistuksesta ja sen suunnasta riippuen minkä huomasi paikalla ollessani auringon mennessä välillä pilveen – jotkut kaiverrukset hävisivät, jotkut tulivat esiin. Kaiverrusten tarkka dokumentointi on varsin vaativa ja aikaa vievä työ.

Kykyri 2001:

Kohteen kuvaus: Kalliohakkausalue on kooltaan n. 40x10 m ja käsittää Norssaaren SW-päässä sijaitsevan paljaan kallionyppylän kokonaisuudessaan. Hakkauksia on pitkin koko kallioaluetta aina vedenrajasta kallion laelle saakka. Tarkastuksen yhteydessä havaitut hakkaukset olivat tehty kyrillisin aakkosin venäjäksi ja muodostuivat pääosin etunimen ensimmäisestä kirjaimesta, joka oli pisteellä erotettu sukunimestä. Joistakin nimistä oli kallioon hakattu ainoastaan etu- ja sukunimen alkukirjaimet; joidenkin nimien yhteyteen oli hakattu myös 1900-luvun ensimmäiselle vuosikymmenelle ajoittuva vuosiluku.

Hakkausten suunta ja koko vaihteli suuresti: pienimmät hakkaukset olivat korkeudeltaan n. 10 cm:ä ja suurimmat n. 40 cm:ä; hakkausten pituus vaihteli muutamasta kymmenestä cm:stä runsaaseen metriin. Pääosa hakkauksista noudatti kallionyppylän NW-SE-suuntaa, mutta osa poikkesi tästä suunnasta suurestikin. Myös hakkausten "taso" vaihteli; osassa olivat kirjaimet erittäin säännöllisesti hakattuja ja syviä; osassa ne taas olivat hyvin matalia, amatöörimäisesti toteutettuja ja vaikeasti havaittavia. Suuri osa hakkauksista oli tehty ns. tikku-kirjaimin, joskin muutama oli toteutettu myös kaunokirjaimin. Hakkausten seassa oli muutama spray-maalilla tehty moderni nimikirjainyhdistelmä. Osa hakkauksista sijaitsi aivan vesirajassa tai hieman sen yläpuolella ja ne on aikoinaan jouduttu tekemään joko veneestä tms. aluksesta tai jäältä käsin.

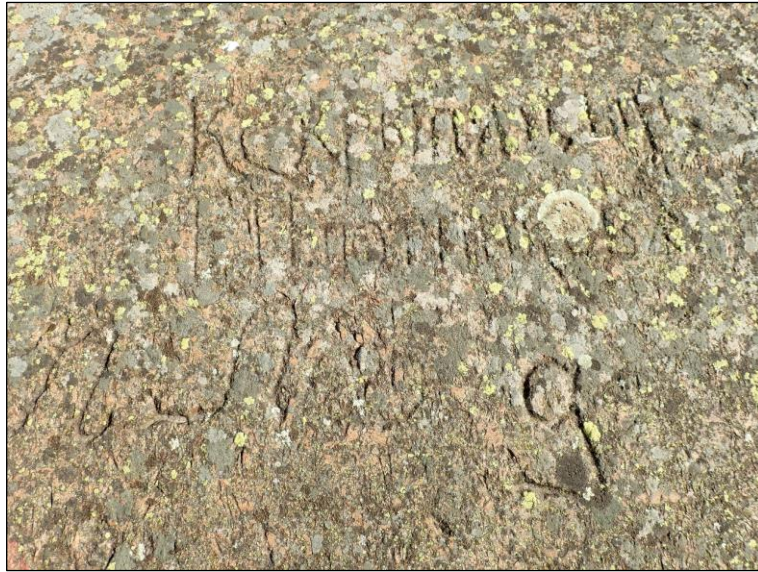
Norssaaren kalliohakkauskohteet 1-3

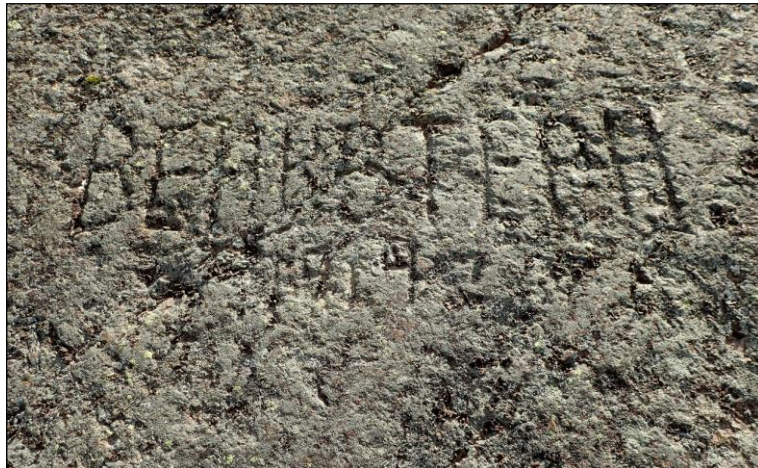

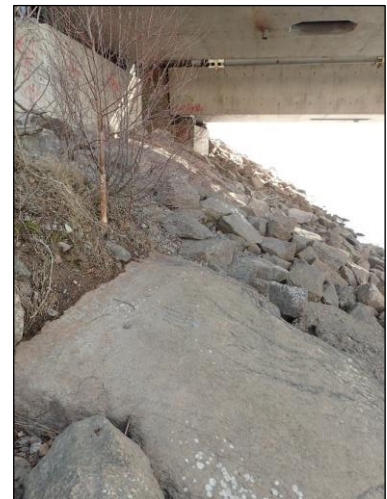
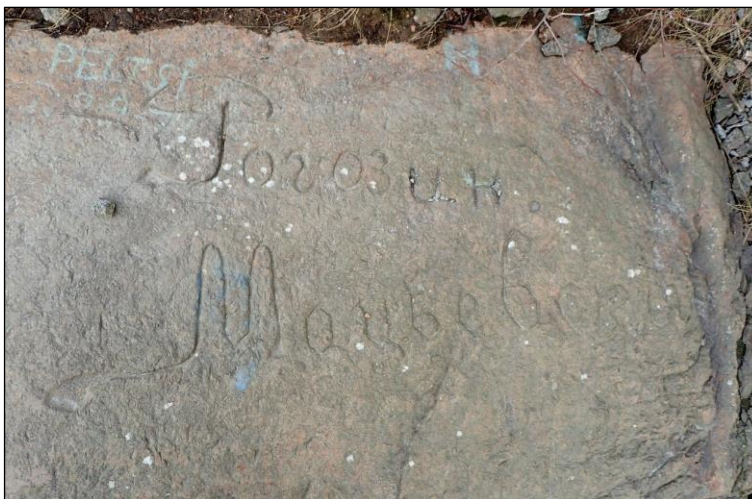
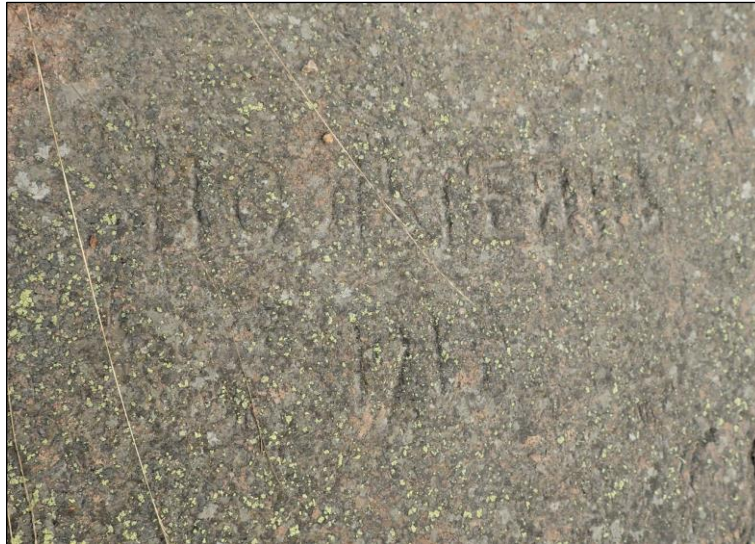
Hakkauskalliota eri suunnista. Hakkauksia on kaikkialla laelta liki vesirajaan.

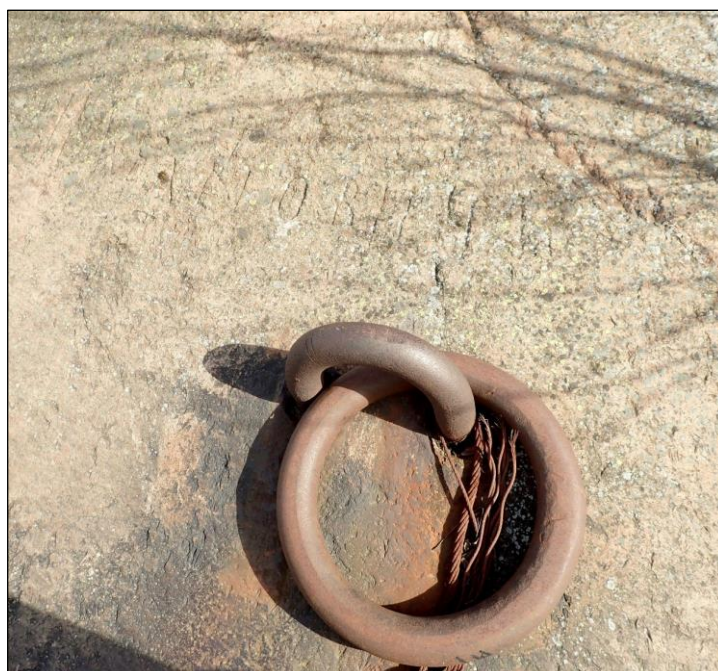

Esimerkkejä kalliohakkauksista

Hakkaukset ulottuvat rautatiesillan alle.

Niemen kallioissa on lukuisia järeitä rautarenkaita – tämän yläpuolella hakkaus

2 KOTKA NORSSAARI 2

Mjtunnus: 1000022808
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kuva: kalliohakkauksia

Koordin: N: 6702521 E: 495517

Tutkijat: Kykyri M 2010 tarkastus, Jussila T 2021 tarkastus

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Viisi nimi- ja nimikirjainhakkausta noin 0,3 neliömetrin alalla. Hakkaukset on tehty Norssaaren pohjoiskärjen kalliopinnoille hyvin lähelle vesirajaa, ns. Keisarinsataman alueelle. Osa hakkauksista on tehty latinalaisin, osa kyrillisin kirjaimin. Hakkaukset voidaan ajoittaa 1800-luvun lopulle, 1900-luvun alkuun

Jussila 2021

Norssaaren pohjoispään laakealla ja matalalla silokalliolla havaitsin neljä nimikirjainhakkausta - viidettä en löytänyt. Itäisin sijaitse rannassa olevan ison lohikareen takana kalliokolon viistossa seinässä.

Kykyri 2010:

Kohteen kuvaus: Viisi nimi- ja nimikirjainhakkausta, joista osa on tehty latinalaisin ja osa kyrillisin kirjaimin. Hakkaukset on tehty Norssaaren pohjoiskärjen kalliopinnoille hyvin lähelle vesirajaa.

Hakkaus 1: x: 6705 330, y: 3495 676 (YKJ), z: 1 m m.p.y. Hakkaus oli nimikirjainhakkaus muodostuen kahdesta kaunokirjaimesta ja niiden väliin hakatuista pisteistä. Hakkaus O.'Z: (O .T.) sijaitsee kalliopinnalla suunnassa n. E-W ja noin 4 metrin päässä vedestä Norssaaren länsirannalla. Hakkaus oli kooltaan 17x11 cm ja kirjainten leveys oli 5,5-8 cm ja korkeus 8-9 cm. Hakkause jälki on tasaleveä (5 mm), syvyydeltään 2-3 mm, pyöreäpohjainen ja taidokkaasti toteutettu.

Hakkaus 2: x: 6705 334, y: 3495 697, z: 1 m m.p.y. Hakkaus muodostui kahdesta allekkain, N-S -suuntaan sijoitetusta nimikirjainhakkauksesta, jotka oli toteutettu kyrillisin aakkosin. Nimikirjaimista "H.9." sijaitsi kirjainparin "N.T." yläpuolella. Kirjainparien kirjainten väliin oli hakattu pyöreät pisteet. Yksittäiset kirjaimet olivat korkeudeltaan 12-14 cm ja leveydeltään 7,5-9 cm. Hakkauksen koko oli 34x25 cm ja sen hakkause jälki oli tasaleveä (5-7 mm), 2-4 mm syvä, pyöreäpohjainen ja huolella tehty. Kalliopinnalla, samoin kuin hakkauksen pohjallakin kasvoi matalaa jäkälää ja välittömästi hakkauksen länsipuolella kasvoi korkeaa kaislaa ja nokkosta. Vesiraja sijaitsee 5 m hakkauksesta pohjoiseen.

Hakkaus 3: x: 6705 333, y: 3495 694, z: s 1 m.m.p.y. Kyrillisin kirjaimin toteutettu nimihakkaus "HPAKOB". Hakkaus sijaitsi sileällä kalliopinnalla suunnassa E-W ja sen koko oli 40 cm x 7,7-11,5 cm. Hakkaus kapeni vasemmalta oikealle siirryttäessä niin, että idässä hakkauksen korkeus oli 11,5 cm, mutta lännessä enää 7,5 cm. Hakkause jälki oli katkonainen ja itse hakkaus huolimattomasti tehty. Hakkause jäljen leveys oli 4-5 mm, syvyys 2-3 mm ja hakkaus teräväreunainen ja alaspäin kapeneva. On todennäköistä, että hakkaus oli toteutettu metallisella terällä, lukuun otta-

matta kirjainta 0, jonka hakkausjälki oli muita kirjaimia pyöreämpi. Hakkaus sijaitsi metrin etelään vedenrajassa sijainneesta siirtolohkareesta.

Hakkaus 4: x: 6705 339, y: 3495 694, z: s 1 m.m.p.y. Noin E-W-suuntaan versalein hakattu kirjainyhdistelmä "AEVX.", jonka pituus oli 21 cm. Silokallioon hakattujen kirjainten korkeus oli 5,5-7,5 cm ja leveys 4-7 cm. Hakkaus ja sen kirjaimet oli huolimattomasti toteutettu. Hakkausjälki oli pyöreäpohjainen, leveydeltään 5-8 mm ja syvyydeltään 2-5 mm. 5 m päässä hakkauksesta pohjoiseen sijaitsi vesiraja; etelässä hakkaus oli jäämässä ruohon ja aluskasvillisuuden alle.

Hakkaus 5: x: 6705 336, y: 3495 695, z: s 1 m.m.p.y. Vaikeasti hahmotettava ja todennäköisesti kesken jäänyt hakkaus. Hakkaus muodostui puolikkaasta "sydänkehuksesta", jonka sisällä oli erotettavissa kirjain A sekä numero 4. Hakkausjälki oli hyvin matala (1-2 mm) ja ohut (2-3 mm) ja se oli toteutettu todennäköisesti metallisella terällä. Hakkauksen koko oli 27x21 cm ja se oli harmaan jäkälän peitossa.

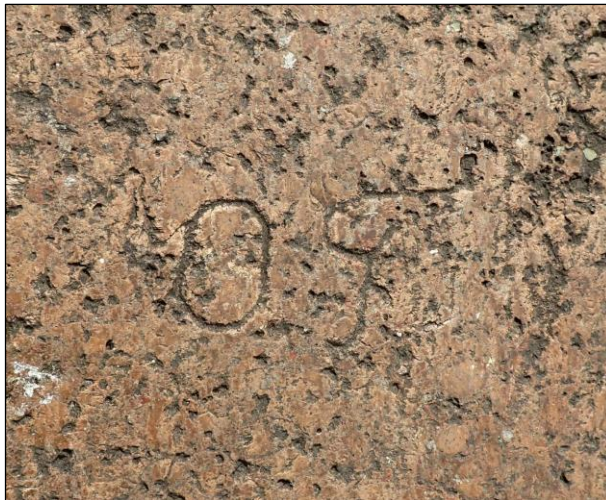

Niemen pohjoiskärjen hakkauskalliota itään ja alla länteen.

Hakkauskallio taustalla niemen kärjessä. Etualan kallio on ”tyhjä”.

Kallion hakkauksia – nimikirjaimia.

Itäisin hakkaus, keskellä kuvan alareunassa

3 KOTKA NORSSAARI 3

Mjtunnus:

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen

Laji: kuva: kalliohakkauksia

Koordin: N: 6702464 E: 495514

Tutkijat: Jussila T 2021 tarkastus

Huomiot: **Jussila 2021:**

Norssaaren pohjoisosan länsirannan keskivaiheilla olevan isoista lohkokivistä perustetun laiturirakennelman pohjoistyvessä on viisto kallioseinä, jossa on kyrillisin kirjaimin tehty kaiverrus, jonka suunta on ylhäältä alas. Muita kaiverruksia ei tässä kalliossa erottunut Tämä hakkaus on ollut aiemmin erillisenä Norssaari 2 kohteen osana (sen hakkaus nro 6). Se sijaitsee kuitenkin selvästi erillään muista, niemen pohjoiskärjen kaiverruksista ja eri kalliossa, joten tein siitä oman kohteen.

Kykyri 2010:

Hakkaus 6: x: 6705 280, y: 3495 684 (YKJ), z: s 1 m m.p.y. N-S -suuntainen kyrillisin kirjaimin tehty sukunimihakkaus. Hakkaus oli 87 cm pituinen ja 9 cm levyinen ja se oli tehty mereen jyrkästi viettävään silokallioon. Hakkausjälki oli tasaleveä, 1 cm levyinen ja 5-10 mm syvyinen ja pääasiallisesti pohjalle kapeneva, mutta paikoin myös pystyseinäinen. Hakkausjäljen reunat olivat terävät. Hakkaus oli taidokkaasti tehty todennäköisesti metallisella terätyökalulla, ja sen pohja oli matalan jäkäläkasvuston peittämä. Meri sijaitsi lännessä ja pohjoisessa ainoastaan 2-3 m:n päässä kalliohakkauksesta.

Hakkauskallio, kuvattu länteen
ja siinä oleva hakkaus

4 KOTKA SALAKANNIEMI

Mjtunnus: 1000006107
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: kuva: kalliohakkauksia

Koordin: N: 6702211 E: 495360

Tutkijat: Kykyri M 2002 tarkastus, Jussila T 2021 tarkastus

Huomiot: **Muinaisjäänösrekisteri:** Kalliohakkaukset sijaitsevat luotomaisella kallioniemekkeellä Hirssaaren koillisnurkassa, niemekkeen pohjoisosassa. Hakkaukset ovat peräisin 1900-luvulta.

Kykyri 2002:

Silokalliopinnalla on havaittavissa neljä kalliohakkausta, jotka muodostavat kaksi kahden hakkauksen ryhmää n. 10 m:n täisyydellä toisistaan. Kalliohakkausten kuvaus:

pohjoinen ryhmä:

1. 70 cm:n pituinen kirjoitus TOIVO SILVO n. 100 cm:n levyisen, alta avoimen polvekkaan kehyksen sisällä. Kirjainten korkeus 6-10 cm. Nimi kehyksineen on hakattu kallioon kevyesti: hakkausjäljen leveys on 5 mm ja syvyys muutaman mm:n.

2. Edellisestä n. 60 cm:n päässä kaakkoon nimi EINO SILVO, jonka pituus on 2 m. Hakkauksen kirjainkoko suurenee kaakkoon niin, että luoteessa kirjainten korkeus on 20cm ja kaakossa 33 cm. Hakkausjäljen leveys on 2-3 cm ja syvyys 0,5 cm.

Eteläinen ryhmä:

3. N:o 2:sta 10 m kaakkoon nimikirjaimet A.M., jonka yläpuolella vuosiluku 1922. Nimikirjaimet on hakattu kaunokirjoituskirjaimin; hakkauksen leveys on 20 cm ja korkeus 13 cm. Vuosiluvun leveys on 10 cm ja korkeus 4 cm. Hakkausjälki kuten n:o 1.

4. Edellisestä n. 60 cm etelään . Nimi G. SILVO, jonka alla vuosiluku 1922. Nimen leveys on 50 cm ja korkeus 20 cm, vuosiluvun leveys on 25 cm ja korkeus 12 cm. Hakkausjälki kuten n:o 1.

N. 50 cm pohjoiseen hakkaus n:o 4:stä on kallionpintaan kiinnitetty rautainen korkeuspisteen merkki (rautatanko), jonka viereen on hakattu numero 4. Hakkauksen korkeus on 30 cm ja hakkausjäljen leveys 3 cm ja syvyys 1 cm

Jussila 2020:

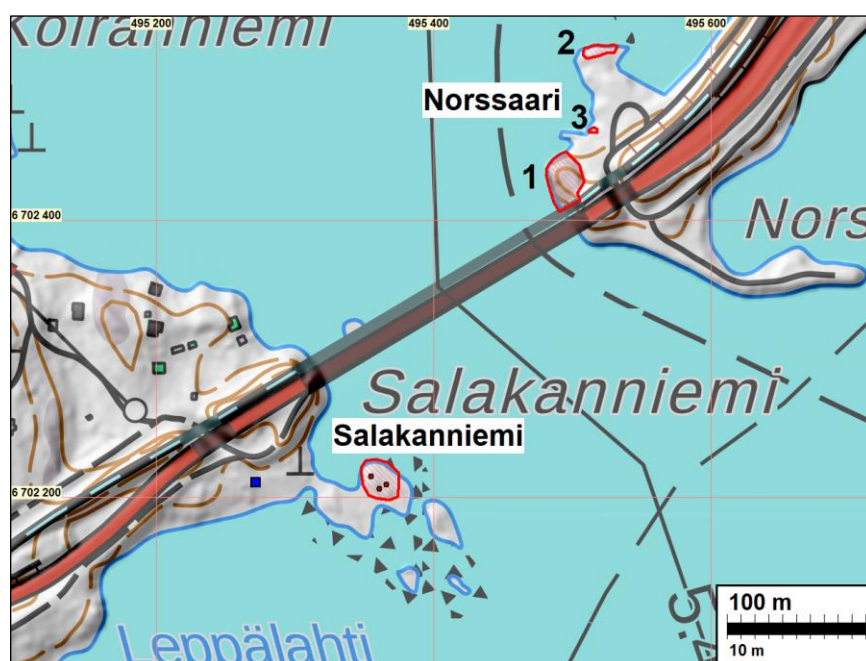
Salakanniemen pohjoisimman laakean silokallion laella ja länsireunalla havaitsin kalliohakkauksia neljässä kohdassa (n. 1-2 m tarkkuudella):

1. 6702206,0 495362,3, Kalliopultti ja sen vieressä viisto pieni kallioseinä, jossa "C Silv....." (loppu epäselvä)

2. 6702210,0 495365,0, Neljä eri hakkausta N-S suuntaisessa, 2m pitkässä rivissä, mm. sydänkuvio.
3. 6702212,5 495366,5, Suppealla alalla pieniä hakkauksia jossa erottuu mm. nimi "E. Silvo"
4. 6702213,0 495354,4. Isokokoinen (kirjaimet 20 cm) ja heikosti erottuva hakkaus kallion länsireunalla, loivasti länteen laskeva kallio.

Muita hakkauksia en havainnut, mutta huomasin, että hakkaukset erottuvat hyvin vain tarkoin tietystä suunnasta ja että myös valaistus vaikutti niiden erottumiseen (aurinko paistoi-pilvessä). Kallioilla voi siis olla muitakin hakkauksia mitä havaitsin - en ilmeisesti havainnut kaikkia Kykyrin alla kuvaamia hakkauksia.

Niemen kakkoisosan kolmea silokallioluotoa ei liene tarkastettu - niille ei kuivin jaloin pääse. Niemen länsiosan, tyven kalliota tarkastin - ei hakkauksia siellä.

Alla hakkauskohdat 1-4 Jussilan havaintojen mukaan.

Salakanniemen hakkauskohdat. pohjoiseen.

Hakkauskohdat 2 keskellä (kaksi nuolta) ja oikealla kohta 3.

Hakkauskohta 1 viistossa, ehkä silotellussa kalliossa rautapultin kupeessa.

Hakkauskohdan 2 nimikirjaimia

Hakkauskohta 3 jossa myös maalattuja nimikirjaimia.

Hakkauskohdan 4 isokokoinen teksti – kuvassa ylösalaisin (?INO SILVO)

Kolmessa kallion hakkauksessa on teksti Silvo.

5 KOTKA SAARIPIRTTI ETELÄ

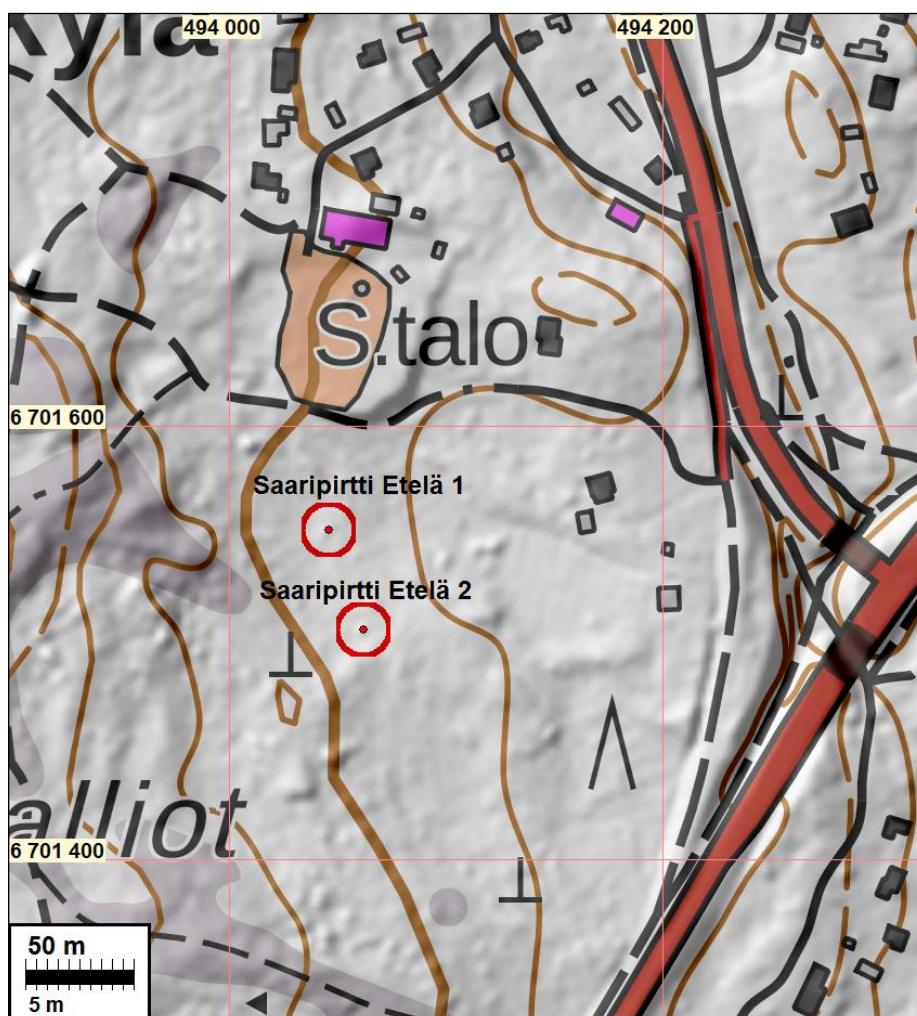
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: hiilimiilu

Koordin: N: 6701552 E: 494045

Tutkijat: Jussila T 2021 tarkastus

Huomiot: **Jussila 2021:**
 Merituulentien ja Mussalontien risteyksestä 260 m länteen, Saaripirtti-nimisen seurojen talon eteläpuolella kuusimetsässä on kaksi hiilimiilun pohjaa, pohjoisempi: 6701552 494045 ja eteläisempi tästä 45 m etelään 6701506 494062. Miilut on kartoittanut Mussalon kotiseutuyhdistys vuosituhannen taitteessa, minkä perusteella kävin nämä katsomassa.

Pohjoisempi miilu on n. 7 x 4 m kokoinen matala kumpu jonka ympärillä oja (rivi syviä kuoppia). Kummussa on pinnalla hiilenkekäleiden sekaista hiekkaa. Eteläisempi on 6 x 3,5 m koinen kumpare ja siinä samoin pinnassa hiilen sekaista hiekkaa ja kumpua kiertää kuopparivi (josta siis maata kummussa hiillettyjen puiden päälle).

Pohjoisempi miilu etelästä

Eteläisempi miilu länteen ja luoteeseen.

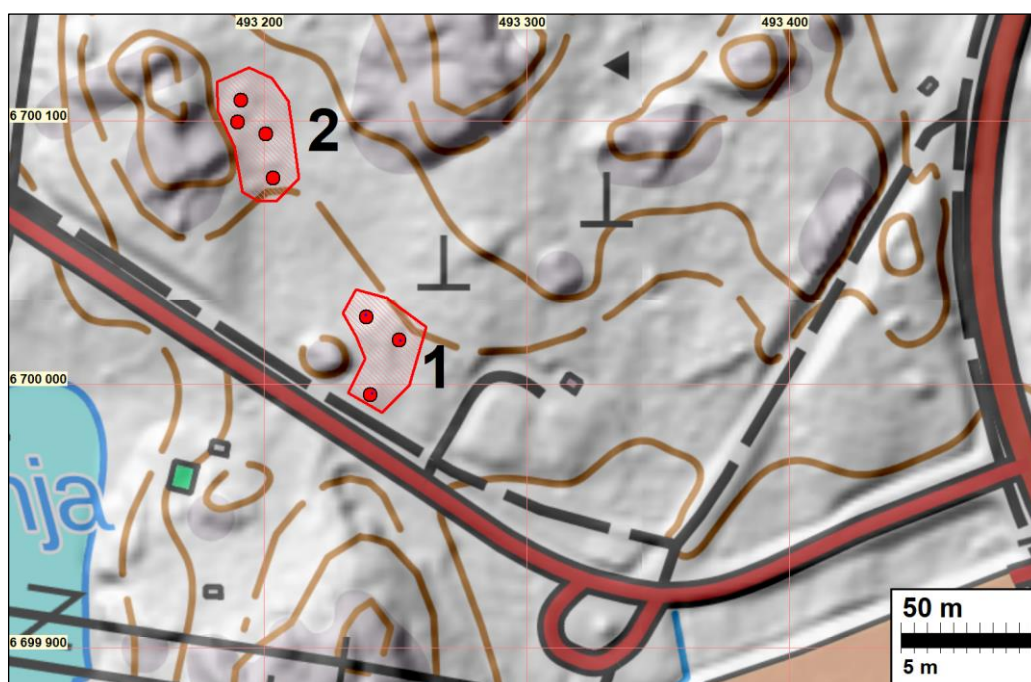
6 KOTKA SOUKANPOHJA KOILLINEN 1

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: hiilimiilu

Koordin: N: 6700009 E: 493246

Tutkijat: Jussila T 2021 tarkastus

Huomiot: **Jussila 2021:**
 Santalahdentien itäpään pohjoispuolella on kolme hiilimiilua, pitkulaisia matalia kumpareita, kooltaan 7 x 4 - 6 x 3 m. Ojat ympärillä. Miilut on kartoittanut Mussalon kotiseutuyhdistys vuosituhannen taitteessa.
 Miilut:
 6700026,0 493238,7
 6700016,5 493252,0
 6699996,5 493241,3

Alla kaksi pohjoisempaa miilua

7 KOTKA SOUKANPOHJA KOILLINEN 2

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: hiilimiilu

Koordin: N: 6700094 E: 493200

Huomiot: **Jussila 2021:**
 Soukanpohjan lahden koillispuolella, Santalahdentiestä 60 m koilliseen on neljä hiilimiilua, Miilut on kartoittanut Mussalon kotiseutuyhdistys vuosituhannen taitteessa. Niitä ei ole tarkastettu. Tarkastamani kahdessa muussa kotiseutuyhdistyksen miilukohteissa miilut sijaitsivat täsmälleen kotiseutuyhdistyksen kartan ilmoittamalla kohdalla, joten heidän kartoituksensa on ollut tarkka ja miiluhavainnot varmat. Ei ole mitään syytä epäillä heidän havaintojaan tälläkään kohteella, joten katson paikan muinaisjäännöksenä siitä huolimatta että arkeologi ei ole niitä omin silmin nähnyt.

8 KOTKA TAKAKYLÄ 1

Mjtunnus: 1000006952
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: hiilimiilu

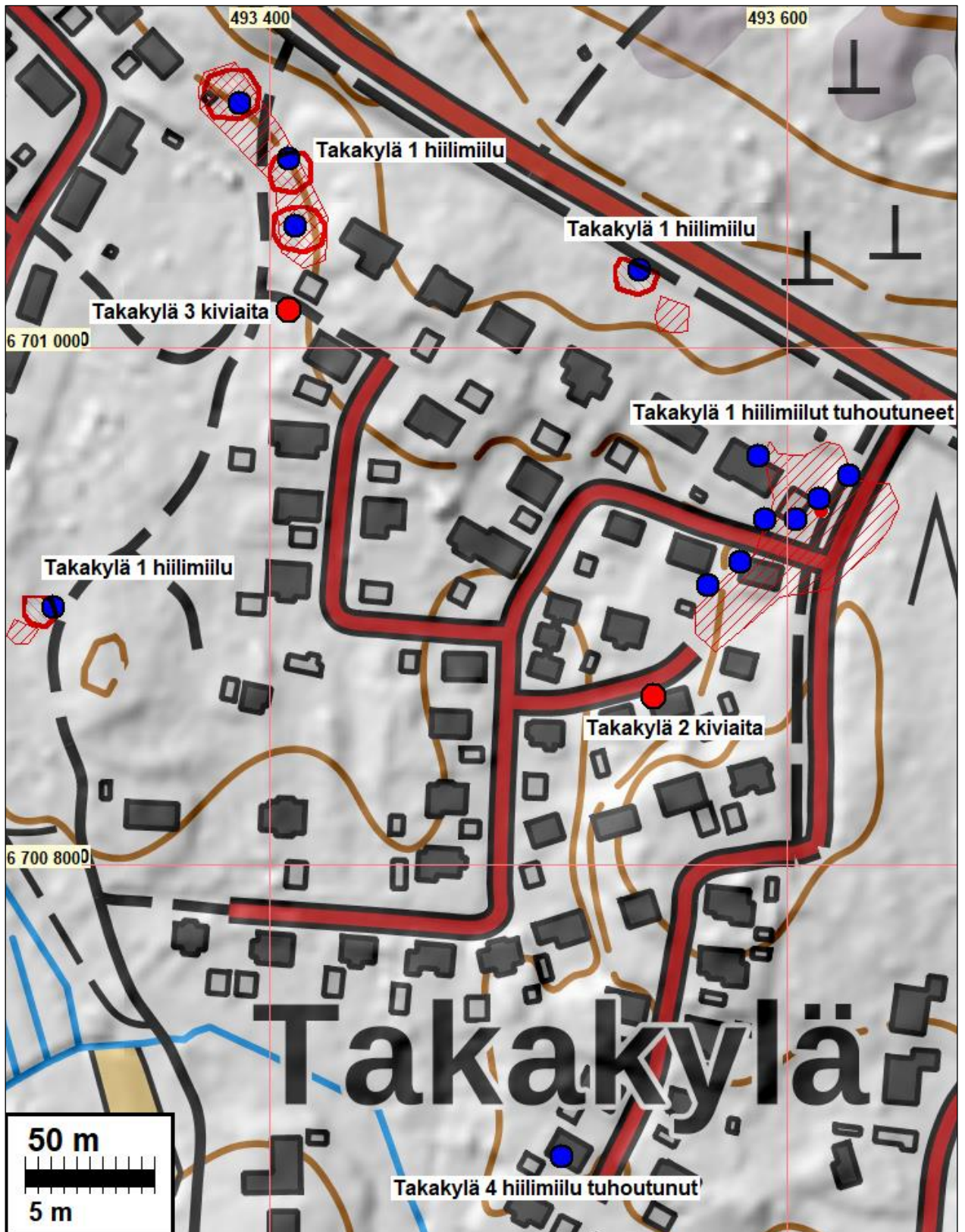
Koordin: N: 6701068 E: 493404

Tutkijat: Kykyri M 2007 tarkastus, Vuoristo K 2007 inventointi, Jussila T 2021 tarkastus

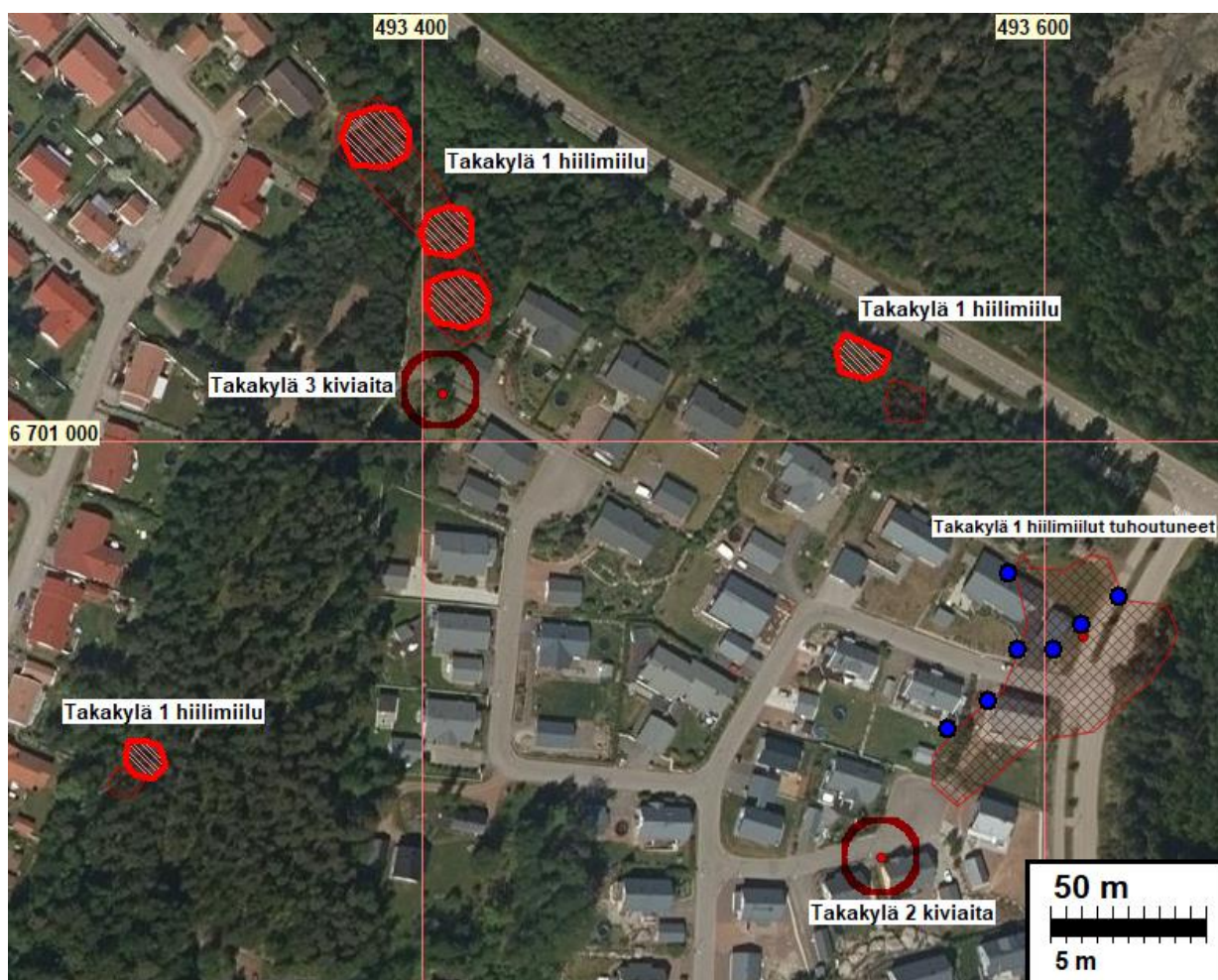
Huomiot: **Jussila 2021:**
 Takakylä 1 hiilimiilukohteessa on ollut miiluja neljässä eri paikassa. Niistä itäisin seitsemän miilun ryhmä on tuhoutunut omakotitaloja rakennettaessa. Niiden kohdalta muinaisjäännösrajaus on syytä poistaa. Miilut on kartoittanut Mussalon kotiseutuyhdistys vuosituhannen taitteessa. Muualla tekemieni miiluhavaintojen perusteella miilukartoitus on ollut erittäin tarkkaa ja varmaa. Jäljellä olevat miilut ovat kaksi erillistä miilua, koillinen Rajakalliontein kupeessa ja toinen siitä 250 m lounaaseen metsässä ja kolmas, kolmen miilun ryhmä Rajakalliontien ja Peltokaskentien mutkan välisessä metsässä.

En tarkastanut miiluja maastossa mutta korjasin niiden koordinaatit ja muinaisjäännösrajaukset kotiseutuyhdistyksen kartoituksen mukaisesti. Osa näistä miiluista erottuu myös laserkeilausaineistossa, jonka perusteella myös tarkennuksia sijaintiin.

Muinaisjäännöksen rajaa on siis muutettu suuresti. Vanhat rajaukset olivat epä-tarkkoja ja hieman väärissä kohdissa ja kuten totesin, itäisin raja on poistettava.

Vanhat muinaisjäännösrajaukset haaleamman punaisella ja uudet, nyt tarkistetut tummemmalla punaisella ja paksummalla viivalla rajattuna
 Kotiseutuyhdistyksen kartoittamat miilut sinisin palloin. Sijaintia hieman tarkennettu laserkeilaus-
 aineiston perusteella.

Hiilimiilujen muinaisjäännösrajaus paksulla punaisella

9a KOTKA REDUTTI KOTKA

Mjtunnus: 1000002076
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: varustus: linnake

Koordin: N: 6702684 E: 495931

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Redutti Kotka sijaitsee Kotkansaaren länsirannalla. Varustuksessa oli nelikulmainen keskusosa, jonka kolmea sivua kiersi kulmaulokkeellinen rintavarustus. Meren puoleisella sivulla jyrkkä kallioseinämä toimi riittävänä esteenä. Nelikulmainen korotettu keskusta muodosti sisälinnoituksen. Sen ulkopuolella on noin 5 m leveä kuiva vallihauta ja etuvarustus katveineen, ampumapenkereineen, rintasuojineen ja esteillä varustettuine etuluiskineen. Polvekkeinen etuvarustus sijaitse sisälinnoitusta huomattavasti alempana, joten sisälinnoituksesta pystyi ampumaan etuvarustuksen yli tarvittaessa.

Jussila 2020: kohdetta ei maastossa nyt tarkastettu lähempää

Redutti lounaasta

9b KOTKA KOTKANSAARI, PATERI N:O 3

Mjtunnus: 1000007732
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: varustus: linnake

Koordin: N: 6702519 E: 495917

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Patteri numero 3 sijaitsee Kotkansaaren länsiosassa redutti Kotkan eteläpuolella. Patterille on Haukkavuorenkadulta noin 100 m matkaa. Piirustusten mukaan eskarp-muuri peittää koko etusivun. Sen alaosa on tehty kivistä ja yläosa tiilestä. Patteri on osin tuhoutunut myöhemmässä maankäytössä.

Jussila 2020: kohdetta ei maastossa nyt tarkastettu